

Hírek

az EU lisszaboni kábítószerügyi központjából

2019. ÉVI EURÓPAI KÁBÍTÓSZER-JELENTÉS: FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSOK

Rekord szintű kokain lefoglalások a versengő drogpiacon

(2019.06.06., LISSZABON — **EMBARGÓ 11:30 közép-európai idő szerint/10:30 nyugat-európai/lisszaboni idő szerint**) Európában a kokain hozzáférhetőségének növekedésére utaló jelek észlelhetők, a droglefoglalások rekordokat döntenek. Ez szerepel az **Európai Unió kábítószerügyi ügynöksége (EMCDDA)** által a mai napon Brüsszelben kiadott, **2019. évi európai kábítószer-jelentés: Tendenciák és fejlemények** című dokumentumban ⁽¹⁾. Éves áttekintésében az ügynökség szintén feltárja a heroinnal és az új szintetikus opioidokkal összefüggő kihívásokat, a kannabiszpiac legújabb fejleményeit, Európa növekvő szerepét a szintetikus kábítószer-előállításában, valamint a digitális technológia kedvező egészségügyi célokra történő használatát a kábítószerügyi területén.

Dimitris Avramopoulos, a migrációs ügyekért, az uniós belügyekért és az uniós polgárságért felelős európai biztos így nyilatkozott: „A mai jelentés azt mutatja, hogy Európa kábítószer-jelensége összetett. A kábítószerrel továbbra is folyamatosan fejlődő, sokrétű fenyegetést jelentenek a társadalmakra, és polgárok milliói életét befolyásolják világszerte. Egy összehangoltabb megközelítésre van szükségünk, amely a kereslet és a kínálat kérdéseivel egyaránt foglalkozik. Erőfeszítéseink sikeresek a pszichoaktív anyagok betiltására vonatkozó új szabályaink és a nemzetközi partnerekkel folytatott megerősített együttműködésünk vonatkozásában. De meg kell vizsgálnunk a digitalizáció szerepét a drogpiacon. Nincs elvesztegetni való időnk. Szervezettnek kell lennünk nemzeti, európai és nemzetközi szinten egyaránt. Az EU kábítószer-ügynökségével együtt továbbra is vezető szerepet fogunk játszani ebben az erőfeszítésben.”

Az **EMCDDA** jelentése hangsúlyozza a legtöbb tiltott anyag továbbra is nagy arányú hozzáférhetőségét. A legfrissebb adatok szerint Európában (28 EU-tagállam, Törökország és Norvégia) évente több mint egymillió kábítószer-lefoglalást jelentenek. Az Unióban körülbelül 96 millió felnőtt (15-64 év közötti) próbált már ki tiltott drogot élete folyamán, és a becslések szerint (EU-28) évente 1,2 millióan részesülnek kezelésben kábítószer-fogyasztás miatt. 2018-ban 55 új pszichoaktív anyagot találtak az EU-ban első alkalommal, így az ügynökség által monitorozott teljes szám 730-ra emelkedett.

Az EMCDDA igazgatója, Alexis Goosdeel ezt mondta: „Folyamatosan növekednek azok a kihívások, amelyekkel a kábítószerrel területén találkozunk. A jelek nemcsak arra utalnak, hogy a bevált növényi alapú drogok, mint például a kokain hozzáférhetősége növekszik, hanem a piac fejlődésének is tanúi lehetünk, ahol a szintetikus drogok és az európai drogelőállítás jelentősége emelkedik. Ez figyelhető meg a nagy hatáserősségű szintetikus opioidok használatához társuló problémákban, az MDMA és amfetaminok új előállítási technikáiban, valamint Európai határain belül a morfin heroinná alakításával kapcsolatos, új fejlesztésekben.”

Kokain: rekord szintű lefoglalások, új terjesztési módszerek és fokozódó egészségügyi problémák bizonyítéka

A kokainra vonatkozóan a legújabb adatok azt mutatják, hogy mind a lefoglalások száma, mind pedig a lefoglalt kokain mennyisége rekord szintet ért el. Több mint 104 000 kokainlefoglalásról számoltak be az EU-ban 2017-ben (98 000 2016-ban), összesen 140,4 tonnát érve el, amely hozzávetőleg kétszerese a 2016-ban lefoglalt mennyiségnek (70,9 tonna) (1.6. ábra). Bár a kokain kiskereskedelmi ára stabil maradt, az utcai

kokain tisztasága 2017-re, egy évtized alatt elérte legmagasabb fokát (infografika, 26. oldal). A kokain több útvonalon és sokféle módon jut be Európába, de ezen belül kiemelkedő a nagy mennyiségben, tengeri szállítókonténerek használatával zajló csempészet.

Bizonyíték van arra, hogy a közösségi média, a darknet piacok és a kódolási technikák használata egyre nagyobb szerepet játszik abban, hogy lehetővé váljon a kisebb csoportok és az egyének számára, hogy részt vegyenek a kábítószer-terjesztésben. A kokainpiac tekintetében vállalkozás figyelhető meg az innovatív terjesztési módszerekben. Egy példa erre a kokain „hívásközpontok” létezése, ahol a futárok gyors és rugalmas szállítást biztosítanak. Az ilyen módszerek — amelyek a kokainkereskedelem potenciális „uberizálódását” tükrözik ⁽²⁾ — egy versengő piacot jeleznek, ahol az eladók azzal tudnak versenyben maradni, ha magán a terméken kívül plusz szolgáltatásokat kínálnak.

Az EU-ban a kokain a leggyakrabban használt stimuláns kábítószer: körülbelül 2,6 millió fiatal felnőtt (15–34 éves) használta az elmúlt évben (2017. évi becslés). A települési szennyvízben található drogmardványok friss vizsgálata azt mutatta, hogy 2017 és 2018 között a kokain bomlástermékeinek szintje a 38 város közül, amelyeknél rendelkezésre álltak adatok ebben az időszakban, 22 esetében növekedett, megerősítve az emelkedő tendenciát, amelyről 2017-ben szintén beszámoltak. 2018-ban az 1000 főre jutó legmagasabb napi maradványszintet **belga, spanyol, holland és brit** városokban rögzítették. **Kelet-Európában** egyes városokban a friss adatok növekedést mutatnak, bár csak kis mértékben (lásd 2.4 ábra).

Egyes jelek arra utalnak, hogy a megnövekedett kokainellátás több jelentett egészségügyi problémával társul. A legfrissebb becslések szerint körülbelül 73 000 kliens kezdi meg most a kábítószer-használók speciális kezelését a kokainnal összefüggő problémák miatt. Különösen aggályos közülük az a 11 000, akik crack kokainnal összefüggő problémák miatt kezdték meg a kezelést, amely a kokainfogyasztás különösen károsító formája. Az „új” kliensek száma, akik a beszámolók szerint kokainproblémák miatt első alkalommal szorultak kezelésre, 2014 és 2017 között 37%-kal emelkedett, ami azt jelzi, hogy a kezelés iránti igény növekedik. A kokain volt továbbá a leggyakrabban jelentett kábítószer azokban a kábítószerrel összefüggő sürgősségi esetekben, amelyeket 26 megfigyelt kórház alkotta hálózatban rögzítettek 18 európai országban 2017-ben (Euro-DEN Plus) (3.8 ábra).

Heroin: a piac megváltozására utaló jelek

A heroin a mai napig a leggyakoribb tiltott opioid az európai drogpiacon, és nagymértékben hozzájárul a kábítószerrel összefüggő egészségügyi és szociális költségekhez. Az EU-ban lefoglalt heroin mennyisége több mint egy tonnával, 5,4 tonnára emelkedett 2017-ben, további 17,4 tonnát foglaltak le Törökországban (amelynek egy részét az uniós piacra szánták). Aggasztó fejlemény, hogy a heroin prekursor vegyületéből, az ecetsav-anhidridből 81 tonnányit foglaltak le az EU-ban 2017-ben, illetve 243 tonnányit a feltartóztatott szállítmányokban (1.2 táblázat). Emellett az uniós országokban (**Bulgária, Csehország, Spanyolország és Hollandia**) az utóbbi években felderítettek olyan laboratóriumokat, ahol ennek a prekursornak a felhasználásával állítottak elő morfinból heroint. A heroin tisztasága továbbra is magas, a kiskereskedelmi ára viszonylag alacsony (az utóbbi évtizedben csökkent) (infografika, 24. oldal).

A **2030-ig tartó időszakra szóló, fenntartható fejlődésre vonatkozó globális menetrendnek** megfelelően Európa célul tűzte ki a közegészségügyi veszélyt jelentő vírushepatitisz elleni küzdelmet. E célkitűzés eléréséhez alapvető fontosságú, hogy az intravénás heroin- vagy más kábítószer-használók nagyobb hozzáférést kapjanak a HBV és HCV megelőzéséhez, szűréséhez és kezeléséhez, mivel ezek az emberek jelentik a betegségek legnagyobb mértékű terhet és ők vannak kitéve az átvitel legnagyobb kockázatának. Az **EMCDDA** jelentés hangsúlyozza, hogy szükség van az intézkedések felerősítésére a vírushepatitisz ellen, különösen **Kelet-Európa** egyes részein.

Új szintetikus opioidok: növekvő aggály

Az **Egyesült Államokban** és **Kanadában** az opioidok jelenlegi járványos elterjedésében nagyrészt a szintetikus opioidok, különösen a fentanil és származékainak használata a meghatározó. Bár ezek a vegyületek **Európában** jelenleg csupán kis szegmensét alkotják a drogpiacon, egyre aggályosabbak a mérgezésekhez és halálesetekhez kötődő használat miatt. Tizenegy új szintetikus opioidot találtak Európában 2018-ban, általában porok, tabletták és folyadékok formájában. Mivel csupán nagyon kis mennyiségek

kellenek akár több ezer utcai adag előállításához, ezeket az anyagokat könnyű álcázni és szállítani, ami kihívást jelent a bűnüldöző hatóságok és a vámhivatal számára.

A fentanilszármazékok alkotják az **EMCDDA** által megfigyelt 49 új szintetikus opioid többségét. 2018-ban hat fentanilszármazékot fedeztek fel Európában első alkalommal (2009 óta 34-et találtak). A legújabb adatok alapján ezek a nagy hatáserősségű drogok tették ki az összes új szintetikus opioid-lefoglalások 70%-át (1.12 ábra). Több mint 300 alkalommal jelentették be karfentanil lefoglalását, amely az egyik legnagyobb hatáserősségű kábítószer ebben a családban. Az EU-ban összesen 4,5 kg-ot foglaltak le a fentanilszármazékok előállítására szolgáló prekursor vegyületből (*N*-fenetil-4-piperidon) (1.2 táblázat).

A kábítószer-használók kezelésének nyomonkövetéséből származó adatok azt mutatják, hogy az opioidokkal kapcsolatos probléma miatt kezelést megkezdő kliensek közül minden ötödik (22%) a fő problémát okozó kábítószerként jelenleg legális vagy tiltott szintetikus opioidról számol be, nem pedig heroinról (2.13 ábra). Ez arra utal, hogy az opioidot tartalmazó gyógyszerek jelenleg szintén egyre nagyobb szerepet játszanak az európai droproblémában.

Kannabisz: új fejlemények az Európában legelterjedtebb kábítószer kapcsán

A kannabisz továbbra is a legszélesebb körben használt tiltott drog Európában, ami kitűnik az előfordulással, a lefoglalásokkal és új kezelési igényekkel kapcsolatos adatokból. Becslések szerint kb. 17,5 millió európai fiatal (15–34 évesek) használt kannabiszt az elmúlt évben (EU-28 - 2017. évi becslés).

2017-ben az uniós tagállamokban 782 000 esetben számoltak be kannabisz lefoglalásáról (marihuána, hasis, kannabisznövény és olaj), miáltal ez Európa legnagyobb mennyiségben lefoglalt kábítószere. A lefoglalt hasis mennyisége több mint kétszerese a marihuána mennyiségének (466 tonna a 209 tonnával szemben). Egy friss **EMCDDA** vizsgálatban ⁽³⁾ azt mutatták ki, hogy a marihuánában és a hasisban megduplázódott a jellemző tetrahidrokannabinol (THC) ⁽⁴⁾ mennyisége az utóbbi évtizedben, ami aggályokat vet fel a potenciális ártalmakkal kapcsolatosan. Hasis esetében az átlagos hatáserősség növekedése többek között abból adódhat, hogy magas hatáserősségű növényeket és új termelési technikákat kezdtek alkalmazni **Marokkóban**, amely a hasis fő előállítója az EU piac számára.

Becslések szerint az EU-ban a felnőttek (15-64 évesek) kb. 1%-a fogyaszt naponta vagy majdnem minden nap kannabiszt. Európában 2017-ben körülbelül 155 000 ember jelentkezett kábítószer-használók kezelésére ezzel a kábítószerrel kapcsolatos problémák miatt; közülük mintegy 83 000-en életükben először jelentkeztek kezelésre (infografika, 44. oldal). A kábítószer-használók kezelésére szakosodott szolgálatoknál újonnan jelentkező kliensek most a kannabiszt nevezik meg leggyakrabban a megjelenés okaként.

Kannabisz: az új termékek még több kihívást jelentenek egy komplex politikai területen

A legális rekreációs kannabiszpiacok létrejötte az EU-n kívül serkenti az innovációt a termékfejlesztésben (pl. elektromos cigarettába való folyadékok, ehető termékek és koncentrátumok), amelyek közül néhány most jelenik meg az európai piacon, ahol új kihívást jelentenek a kábítószerek felderítése és ellenőrzése terén.

A kannabisz számos különböző vegyületet tartalmaz, amelyek közül a legismertebb a tetrahidrokannabinol (THC) és a kannabidiol (CBD). A kannabiszpiacra zajló gyors fejlődés egyik példája az alacsony THC-tartalmú termékek megjelenése, amelyeket egyes uniós országokban szaküzletekben vagy bioboltokban árusítanak ⁽⁵⁾. A forgalmazás azon az állításon alapul, hogy ezek a termékek 0,2%-nál vagy 0,3%-nál kevesebb THC-t tartalmaznak, nincs vagy csak csekély a bódító hatásuk, valamint nem tartoznak a jelenlegi kábítószer-törvények hatálya alá. Olykor hangsúlyozzák a termékek CBD tartalmát azzal az állítással, hogy ez a vegyület előnyös tulajdonságokkal rendelkezik. A jelenleg elérhető termékek körébe tartoznak többek között a kannabisznövények, füstölőkeverékek, tabletták, testápolók és krémek. Ez szabályozási kérdéseket vet fel: egyes országok büntetőjogi szankciókat vetnek ki az alacsony THC-tartalmú termékek eladására, mások engedély nélkül is lehetővé teszik az árusításukat.

Európa növekvő szerepe a szintetikus kábítószer-előállításában

A jelentés megállapítása szerint úgy tűnik, hogy Európában a szintetikus kábítószer-előállítása „egyre terjed, diverzifikálódik és egyre innovatívabb lesz”. Új vegyületeket használnak fel a szintetikus kábítószer-előállításához szükséges kémiai anyagok elkészítéséhez. Ennek célja az, hogy elkerüljék az ellenőrzést, ugyanakkor komplexebb feldolgozást foglal magában (ez további veszélyes hulladékot eredményezhet). Ez tükröződik az alternatív prekursorok lefoglalásainak növekedésében, az MDMA, amfetamin és metamfetamin esetén egyaránt. Az APAA és a PMK glicidát származékainak lefoglalásainak száma egyaránt növekedést mutat a legújabb adatok szerint (1.2 táblázat).

2017-ben 21 MDMA laboratóriumot számoltak fel az EU-ban, 2016-ban ez a szám csak 11 volt, valamennyit **Hollandiában**. Vegyi hulladék lerakásáról számoltak be **Belgiumban**, ami azt jelzi, hogy MDMA-t állítottak elő. A legújabb adatok azt igazolták, hogy az „ecstasy” tabletták MDMA tartalma 2017-ben 10 éves csúcstól ért el. Az **EMCDDA** becslések szerint 6,6 millió MDMA tablettáról tett jelentést az EU-ban 2017-ben, amely a legmagasabb szám 2007 óta. A nyílt forrásból származó információk és a darknet aktivitás ellenőrzése alapján az derül ki, hogy Európa fontos szerepet játszik a globális MDMA-ellátásban. Ezt jelzik az EU-val szomszédos országokban történt lefoglalások is. **Törökországban** több MDMA tablettát (8,6 millió) és több amfetamint (6,6 tonna) foglaltak le, mint az uniós tagállamokban összesen abban az évben. Továbbá rendkívül nagy mennyiségű (658 kg) metamfetamint is lefoglaltak, amely megközelíti az EU-ban összesen lefoglalt mennyiséget (662 kg).

A metamfetamin és amfetamin tisztasága nagyobb fokú, mint egy évtizeddel ezelőtt. 2017-ben 0,7 tonna metamfetamint és 6,4 tonna amfetamint foglaltak le az EU-ban. A metamfetamin előállítása **Csehországban** és a szomszédos országok határ menti területein összpontosul, de gyártás folyik **Hollandiában** is. A szennyvízből nyert és egyéb adatok alapján úgy tűnik, hogy a metamfetamin használata, amely általában alacsony volt, és hagyományosan **Csehországban** és **Szlovákiában** koncentrált, mostanra megjelent **Cipruson, Németország keleti részén, Spanyolországban, Finnországban és Norvégiában** is (2.11. ábra). Ami az amfetamint illeti, a 2017. és 2018. évi szennyvíz-adatokkal egyaránt rendelkező városok közül 38-ból 21 esetében számoltak be az amfetamin kimutatásának növekedéséről (2.10 ábra).

M-egészség: geolokáció és virtuális valóság, a kábítószer-problémákra való válaszadás új eszközei

Napjainkban a mobilkészülékek széles körű használata azt jelenti, hogy az m-egészség „appok” (mobil egészségügyi alkalmazások) óriási lehetőséget jelentenek a kábítószerrel összefüggő egészségügyi szolgáltatások elérhetőségének kiterjesztésében. A jelentés alapján az ilyen jellegű új digitális megoldásokat egyre többet használják a drogprevencióban, kezelésben és az ártalomcsökkentésben.

A jelentés különböző m-egészség appokat mutat be eltérő elsődleges célokkal — a tájékoztatás terjesztésétől (pl. hozzáférés a szolgáltatásokhoz) a beavatkozások (pl. kábítószer-használati naplók) és a felépülés (pl. öngyógyító appok) támogatásáig (3.2 ábra). Egy innovatív példa erre a geolokációs adatok felhasználása, amivel az injekciós kábítószer-fogyasztókat segítik a tű- és fecskendőcserélő pontok megtalálásában. Elemzik továbbá a virtuális valóság technológiájának használatát (headsetek), hogy olyan, drogokhoz köthető, magával ragadó környezetet hozzanak létre, amely sóvárgást vált ki és segít a pácienseknek ellenállóképességet kialakítani. Az Európában kifejlesztett számos m-egészség app az ártalomcsökkentéssel kapcsolatos információk terjesztésére összpontosít és a fiatal használókat, különösen a bulizókat célozza meg. Bár most már számos m-egészség app áll rendelkezésre, egy friss **EMCDDA** tanulmány azt állapította meg, hogy azok nem mindig társulnak szilárd minőségi standardokkal, adatvédelmi szabályokkal és értékeléssel ⁽⁶⁾.

Laura d'Arrigo, az EMCDDA igazgatótanácsának elnöke az alábbi következtetést vonta le: „A 2019. évi európai kábítószer-jelentés a kábítószer-politika fejlődésének kritikus pillanatában készült, mivel a következő évben az uniós kábítószer-stratégia végső értékelése fog sor kerülni (2013-20). Ebben az időszakban Európában drámai változások mentek végbe a kábítószer-jelenség terén, ideértve több nem ellenőrzött anyag megjelenését is. A jelenlegi drogproblémák megértése lehetővé teszi számunkra, hogy felkészüljünk a jövő kihívásaira ezen a gyorsan változó és összetett területen. Ezért olyan döntő fontosságú az EMCDDA azon szerepe, hogy bizonyítékokon alapuló elemzéseket készít napjaink európai kábítószer-helyzetéről.”

Megjegyzések

⁽¹⁾ A 2019. évi európai kábítószer-jelentés dokumentumai elérhetők az alábbi linken: www.emcdda.europa.eu/edr2019. A jelentésben szereplő valamennyi grafikára, elemzésre és adatra vonatkozó referencia-időszak a kábítószerhelyzet 2018 végéig. A sajtóközleményben idézett adatok és ábrák magában a jelentésben található. További adatok és táblázatok találhatóak a 2019. évi statisztikai közlönyben (www.emcdda.europa.eu/stats/2019).

⁽²⁾ Uberizáció: egy szolgáltatás piaca megváltoztatásának módja vagy folyamata azáltal, hogy más módszert vezetünk be a szolgáltatás megvásárlására vagy használatára, különösen a mobiltechnológia alkalmazásával (Collins angol szótár).

⁽³⁾ <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/add.14525>

⁽⁴⁾ Tetrahidrokannabinol (THC) felel a leginkább a kannabisz intoxikáló hatásaiért.

⁽⁵⁾ www.emcdda.europa.eu/news/2018/low-thc-cannabis-products-being-sold-in-the-EU%E2%80%93key-legal-issues

⁽⁶⁾ www.emcdda.europa.eu/publications/emcdda-papers/m-health-applications-for-responding-to-drug-use